

MOZAIKA

DŮM
ZAHRAŇNÍ
SPOLUPRÁCE

D	Z
S	

ČTVRTLETNÍK DZS O MEZINÁRODNÍM VZDĚLÁVÁNÍ / ZIMA 2022

15. ledna

**Založte síť
v programu CEEPUS**

Navažte spolupráci s univerzitami ve střední a jihovýchodní Evropě. Vytvořte společně projekt včetně výměnných aktivit a podejte si žádost na koordinaci vlastní sítě.

ceepus.dzs.cz

12. února

**Studujte
ve Francii**

Získejte stipendium z programu Barrande Fellowship na výzkumnou stáž nebo doktorské studium ve Francii. Nabídka platí pro doktorandy zapsané na českých vysokých školách.

barrande.dzs.cz

23. února

**Evropský sbor
solidarity**

Máte nápad, jak zlepšit něco ve svém okolí, ale chybí vám finance? Požádejte o podporu Evropský sbor solidarity a realizujte svůj vlastní solidární projekt.

sborsolidarity.cz

leden a březen

**Inkluzivní digitální
transformace**

Zapojte se do série diskuzí na téma participativní a inkluzivní digitální transformace, kterou pořádá organizace SALTO-YOUTH. Sledovat je můžete živě na Facebooku a YouTube.

tinyurl.com/SALTOdiskuze

leden–červen

**Webináře pro
eTwinning**

Učitelům, kteří realizují nebo plánují realizovat projekt eTwinning, nabízíme vzdělávací webináře na různá témata. Konají se vždy dvě středy v měsíci od 19.00 do 20.00 hodin a jsou zdarma.

etwinning.cz/webinare

leden–prosinec

**Stipendia pro VŠ
studenty a pedagogy**

Nepropásněte jedinečnou šanci získat stipendium na studijní a výzkumné pobyty nebo letní jazykové kurzy v řadě světových destinací. Podrobnosti najdete v novém katalogu Akademické informační agentury.

aia.dzs.cz

Mezinárodní vzdělávání není jen pro vyvolené

Lucie Rychlá
šéfredaktorka časopisu

VDZS věříme, že zahraniční zkušenost mění jednotlivce i celou společnost k lepšímu. Usilujeme proto o to, aby se do mezinárodního vzdělávání postupně mohl zapojit opravdu každý, ať je to žák, student, pedagog, nebo škola. Stanovili jsme si za tímto účelem jasné priority a postupně pracujeme na plnění konkrétních cílů. Jejich přehled najdete ve strategických dokumentech na našem webu v sekci o DZS.

Máme akční plán

V souvislosti s podporou kvalitního a inkluzivního vzdělávání jsme navázali užší spolupráci s Národním pedagogickým institutem a dalšími aktéry včetně zahraničních partnerů. Vytvořili jsme také akční plán inkluze pro programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity, který odráží potřeby všech sektorů vzdělávání a reaguje na aktuální dění. V letošním roce jsme se zaměřili například na podporu venkovských a malotřídních škol, dětských domovů, ukrajinských studentů a akademiků nebo znevýhodněných seniorů.

Naše priority se promítají také do školení zaměstnanců a interní i externí komunikace. S šířením informací nám od letošního léta pomáhají kolegové v nově otevřených regionálních kancelářích v Brně, Olomouci a Zlíně. Už od roku 2021 řídíme chod České styčné kanceláře pro vzdělávání a výzkum v Bruselu (CZELO),

kteř nabízí konzultace a podporu českým organizacím a institucím v centru evropského dění.

Kromě toho realizujeme průzkumy mezi příjemci grantů i nezapojenými organizacemi a snažíme se zájemcům pomoci překonat různé bariéry a usnadnit jejich přístup k mezinárodním příležitostem. Více si o tom můžete přečíst v rubrice Do hloubky.

Podpora rozmanitosti a začleňování znevýhodněných skupin obyvatel patří také k tématům, která diskutujeme na našich vlajkových akcích – ať už jde o konferenci CZEDUCON, která se věnuje internacionalizaci ve vysokoškolském sektoru, nebo konferenci SchooLink, která se zaměřuje na školní vzdělávání. Konkrétní tipy, jak realizovat inkluzivní vzdělávací projekty, nabízíme v rubrice Jak na to.

Bez vás to nezvládneme

Změna k lepšímu by ale nebyla možná bez zápalu a úsilí všech, kteří se do mezinárodních aktivit zapojují a motivují další, aby se přidali. A to navzdory překážkám nebo prvotním nezdarům. Jejich práce si nesmírně vážíme a každoročně je oceňujeme mimo jiné na slavnostním udílení Cen DZS. Úspěšné projekty a aktivity představujeme také v každém čísle Mozaiky. Prolistujte si naše nové číslo a nechte se inspirovat.

MOZAIKA

Zima 2022 • 12. prosince 2022

Vychází 4x ročně, rozdává se zdarma

Vydavatel: Dům zahraniční spolupráce, Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1, IČO: 61386839, evid. č.: MK ČR E 23325, tel.: +420 221 850 100, e-mail: info@dzs.cz, web: dzs.cz, eurodesk.cz

Redakce: Lucie Rychlá

Foto: istockphoto.com

Grafika: orange5 creative studio, s. r. o.

Tisk: AF BKK, s. r. o.

Distribuce: Casus, Direct Mail, a. s.

Předplatné: Odebírání čtvrtletníku si můžete objednat na stránkách dzs.cz, kde také naleznete zdarma ke stažení elektronickou verzi. Vaše dotazy a připomínky zasílejte na e-mail: redakce@dzs.cz.

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+ a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. Změny uvedených údajů nebo tiskové chyby jsou vyhrazeny.

Školní vzdělávání

Odborné vzdělávání a příprava

Vysokoškolské vzdělávání

Vzdělávání dospělých

Neformální vzdělávání mládeže

Sport

ERASMUS+ Výzva 2023

Nezmeškejte termíny pro předkládání žádostí!
O finanční prostředky může požádat jakýkoli veřejný nebo soukromý subjekt, který působí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu.

Zahraníční vzdělávací výjezdy
KDY: 23. února

Projekty spolupráce
KDY: 22. března

Více informací a termíny pro centralizované aktivity najdete na webu:
erasmus.dzs.cz

Sjednocení v rozmanitosti

Prosazování rovnosti, inkluze, rozmanitosti a spravedlnosti patří mezi hlavní priority Evropské unie. Odráží se to i ve vzdělávacích programech jako Erasmus+ nebo Evropský sbor solidarity. Vznikají nové iniciativy a další příležitosti. Záleží ale i na každém z nás, v jakém světě budeme společně žít.

Inkluzivní projekty kvalitně a efektivně

V loňském roce si nechala Evropská komise zpracovat analýzu projektů Erasmus+ zaměřených na téma inkluze ve vzdělávání. Šlo o projekty realizované v období 2014–2020, které navíc získaly ocenění „dobrá praxe“. Ze 120 vytipovaných projektů výzkumníci vybrali 15 případových studií, které reprezentují všechny sektory vzdělávání. Jsou mezi nimi zahrnuté také dva projekty s účastí českých partnerů: *Sports Students as Mentors for Boys and Young Men* (Univerzita Palackého v Olomouci) a *Motivation² + talent = success* (Gymnázium F. M. Pelcla v Rychnově nad Kněžnou).

Výzkumníci se během rozhovorů s koordinátory a dalšími zástupci zapojených organizací zaměřili na šest klíčových oblastí, jako je učební prostředí, nástroje a postupy, role učitele a vedení, zapojení rodičů nebo mimoškolní spolupráce. Zjišťovali také, zda se projekty zaměřovaly spíše na monitoring, předcházení problémům, řešení situace nebo na kompenzaci. Následně navrhli obecná doporučení i konkrétní tipy pro zvýšení kvality a dopadu budoucích projektů.

Zprávu *Data collection and analysis of Erasmus+ projects: focus on inclusion in education* si můžete volně stáhnout na webu op.europa.eu v sekci Publikace EU. Pokud hledáte ještě další inspiraci, navštivte online databázi všech Erasmus+ projektů. Můžete v ní filtrovat třeba podle tématu, roku realizace, sektoru vzdělávání nebo zapojené země.

MUNI pomáhá

Masarykova univerzita získala prestižní cenu Evropské asociace pro mezinárodní vzdělávání (EAIE) za internacionalizaci. Asociace vyzdvihla proaktivní přístup brněnské univerzity během pandemie i v reakci na válku na Ukrajině. Ocenila založení dobrovolnického centra a aplikace MUNI Pomáhá, které nabízejí podporu českým i zahraničním studentům, a také rozsah pomoci, kterou univerzita poskytuje ukrajinským studentům a akademikům.

Jízda k začlenění

Mladí lidé s omezenými příležitostmi mají nyní nově možnost poznat rozmanitost Evropy díky aktivitě DiscoverEU – jízda k začlenění. Iniciativa je součástí programu Erasmus+ a doplňuje oblíbenou soutěž DiscoverEU, v rámci které mají osmnáctiletí Evropané šanci vyhrát vlakovou jízdenku na cestu po Evropě.

Jízda k začlenění nyní dává příležitost i mladým lidem, kteří by se do soutěže DiscoverEU nemohli nebo nezvládli zapojit sami. Na cestu totiž můžou vyrazit ve skupině, a navíc si s sebou můžou vzít i doprovod. Kromě časové jízdenky na vlak, dostanou také finanční příspěvek na zaplacení ubytování a stravy (až 70 eur pro každý den pobytu). Další finance lze získat na pokrytí nákladů spojených s podporou inkluze.

Cesta v zahraničí může trvat jeden den až měsíc. Výjezd si mohou zařídit buď sami mladí lidé (nejméně čtyřčlenná skupina ve věku 18–30 let), nebo je vyšle zaštitující organizace (škola, neziskovka, úřad). V obou případech je nutné podat projektovou žádost. Organizace může během projektu zařídit několik cest DiscoverEU, pokaždé ale pro jiné účastníky. Nejbližší termín pro podávání žádostí je 23. února 2023, další příležitost bude 4. října. Podrobnosti o této aktivitě a podmínkách zapojení najdete na stránce dzs.cz/discovereu-jizda-k-zacleneni.

Evropský měsíc rozmanitosti

Evropská komise oslavuje květen jako měsíc rozmanitosti. Na stránkách eudiversity2022.eu vytvořila platformu pro signatáře charty diversity a spustila informační kampaň, do které se mohou zapojit veřejné, soukromé i neziskové organizace. Mohou tak sdílet svoje úspěchy při prosazování rovnosti na pracovišti i ve společnosti. Letos byla navíc vyhlášena soutěž o neinkluzivnější evropské město nebo region. Hlavní cenu získala španělská Andalusie, chorvatské město Koprivnica a Kolín nad Rýnem.

Otevíráme dveře do světa mezinárodního vzdělávání

Text: Lucie Rychlá

Evropská komise navýšila v roce 2021 rozpočet programu Erasmus+ na 26,2 miliardy eur, což je o 11 miliard víc než v předchozím rozpočtovém období. Odhaduje, že se tak do roku 2027 podaří do mezinárodních aktivit zapojit až deset milionů lidí. Jednou ze čtyř hlavních priorit programu je přitom inkluze a podpora rozmanitosti, tedy zapojení co nejširšího spektra účastníků s důrazem na začlenění osob s omezenými příležitostmi. Stejný přístup platí i pro aktivity v programu Evropský sbor solidarity.

Vúčasti na mezinárodních aktivitách chceme podpořit zejména osoby, které si na to netroufají z obav, že by účast nezvládly nebo protože v životě čelí různým překážkám. Mezi nejčastěji uváděné bariéry patří zdravotní postižení a jiné zdravotní problémy, neznalost cizích jazyků, nízká kvalifikace nebo nedokončené vzdělání, kulturní odlišnosti (například u migrantů), sociální a ekonomické překážky, bydliště v odlehklých či méně rozvinutých oblastech nebo diskriminace z různých důvodů (například věk, pohlaví, sexuální orientace, etnický původ a další). Program Erasmus+ chce pomoci zájemcům tyto bariéry překonat a v novém rozpočtovém období jim nabízí mimo jiné větší finanční podporu, jazykové vzdělávání, mentoring, virtuální výměny nebo možnost účastnit se evropských akcí v jejich regionu.

Oslovení nezapojených

Podpora inkluze se ale netýká pouze účastníků zahraničních výjezdů a mezinárodních aktivit, ale také organizací, které tyto vzdělávací projekty zajišťují a zařizují. Evropská komise chce rozšířit portfolio zapojených organizací a dát šanci i menším a méně zkušeným subjektům. Dům zahraniční spolupráce proto letos na jaře provedl šetření mezi školami, které se do programu Erasmus+ doposud nezapojily. Výzkum byl realizován ve spolupráci s agenturou STEM/MARK a zúčastnilo se ho 199 ředitelů mateřských, základních a středních škol ze všech krajů kromě Prahy. Cílem bylo zjistit, co jim brání v zapojení do progra-

mu Erasmus+, ale také co by je k účasti motivovalo a jaké jsou jejich potřeby.

Překonávání bariér

Z výsledků je patrné, že mezi školami existují velké rozdíly. Zatímco mateřské školy mají se zahraničními projekty jen malé zkušenosti, dvě třetiny středních škol si už nějakou přeshraniční spolupráci vyzkoušely. Přestože většina všech oslovených (osm z deseti) považuje internacionalizaci vzdělávání za důležitou, jako největší bariéru vnímají administrativní zátěž a nedostatečné personální kapacity. Školy navíc v současné době řeší jiné priority, jako je třeba adaptace ukrajinských žáků nebo digitální vzdělávání. Některé školy (především mateřské a základní) mají o programu Erasmus+ jen malé povědomí a netuší, že se do něj mohou také zapojit. Často byla zmiňována jazyková bariéra jak na straně žáků, tak pedagogů. Zájem o zapojení do mezinárodních projektů projevily spíše střední školy, některé si už samy zjišťovaly potřebné informace.

Realizace mezinárodních projektů se bez potřebné administrace neobejde a příprava bude vždy vyžadovat nějaké úsilí, Evropská komise se však snaží vyjít vstříc i méně zkušeným žadatelům. Nově tak zavedla třeba tzv. krátkodobé projekty. Naopak zkušenějším žadatelům nabízí možnost získat akreditaci Erasmus. Ta sice vyžaduje zpracování podrobné strategie, pak ale poskytuje jednodušší přístup a stabilitu financování zahraničních výjezdů. Další formy podpory pro organizace i účastníky představujeme v rubrice Jak na to.

Ponořte se ještě hlouběji

Přečtěte si mezinárodní studie na téma inkluze, které zpracovala informační síť Eurydice.

Supporting refugee learners from Ukraine in higher education in Europe + Supporting refugee learners from Ukraine in schools in Europe

Tyto tematické zprávy zkoumají klíčové politiky a opatření zavedená napříč Evropou s cílem podpořit školy, resp. vysokoškolské instituce při integraci a pomoci ukrajinským žákům a studentům. Zachycují situaci z května 2022.

Vzdělávání dospělých v Evropě: Budování inkluzivních cest k dovednostem a kvalifikacím

Český překlad hlavních zjištění studie, která představuje současné evropské přístupy k podpoře celoživotního učení. Zabývá se především opatřeními, která usnadňují přístup ke vzdělání dospělým s nízkou úrovní dovedností a s nízkou kvalifikací.

Shrnutí Eurydice: Rovnost ve školním vzdělávání v Evropě: struktury, politiky a výsledky žáků

Český překlad hlavních zjištění studie, která hledá odpověď na otázku: Jak uspořádání vzdělávacího systému v konkrétní evropské zemi ovlivňuje rovnost a spravedlnost ve vzdělávání?

Všechny tyto publikace (a řada dalších) jsou volně ke stažení na stránce dzs.cz/mezinarodni-studie.

Se zapojením všech smyslů

V roce 2020 se Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě pustila do tříletého projektu zaměřeného na začlenění inovativní metody Snoezelen do vzdělávání studentů v oborech pomáhajících profesí. Snoezelen se praktikuje v příjemném multisenzorickém prostředí a využívá smyslové stimulace k léčbě a rozvoji osob se zdravotním postižením nebo sociálním znevýhodněním. Fakulta navázala spolupráci s univerzitami v Krakově a katalánském městě Lleida, aby společně vytvořily sjednocený a metodicky strukturovaný model výuky konceptu Snoezelen, který zatím na univerzitní úrovni chybí. Součástí projektu je také příprava učebních materiálů a kurzu Snoezelen pro zahraniční výměny studentů, který přispěje k dalšímu sdílení zkušeností a k internacionalizaci zapojených škol. Důležitá je i následná podpora a rozvoj konceptu Snoezelen v rámci studijních oborů.

Kvalitní terapie s koňmi

Česká hiporehabilitační společnost (ČHS) získala v roce 2021 Cenu DZS v kategorii inkluze a diverzita za projekt *Inovace vzdělávání v hipoterapii – rozšíření kompetencí lektorů*. Spolupracovala na něm s bulharskou asociací pro terapii koní a tureckou univerzitou Nevşehir. Společně zpracovaly metodiku pro vzdělávací program hipoterapie a e-learningový kurz pro lektory. Projekt významně přispěl ke sjednocení terminologie a sdílení dobré praxe mezi zapojenými zeměmi. Účastníci si díky němu prohloubili nejen svoje odborné znalosti, ale také jazykové a IT dovednosti. V současné době ČHS realizuje navazující projekt s názvem Neformální vzdělávání specialistů pro přípravu koní pro hiporehabilitaci, který je tentokrát zaměřen na cvičitele koní. V Evropě totiž neexistuje jednotný přístup. Cílem projektu je proto standardizace požadavků pro přípravu takovýchto koní a také evaluační test koně. Kromě odborníků z brněnské neziskovky na jeho realizaci pracují jejich partneři z Finska, Litvy, Portugalska, Španělska a Turecka. ČHS už přes třicet let podporuje kvalitní a bezpečnou hiporehabilitační praxi, která přispívá ke zlepšování kvality života dětí a dospělých se zdravotním znevýhodněním. V České republice sdružuje desítky individuálních členů a přes 60 hiporehabilitačních center.

Naučme se spolu vycházet

Středisko volného času (SVC) v Ivančicích u Brna uspělo v letošním roce hned se dvěma projekty, které jsou financované z programu Evropský sbor solidarity. Oba reagují na válečný konflikt na Ukrajině a zaměřují se na integraci ukrajinských uprchlíků do místní komunity. V rámci projektu *Mírové vzdělávání* připravuje SVC dva kurzy pro pedagogy a pracovníky s mládeží, věnované rozvoji mírových a demokratických hodnot. Absolventi kurzů budou následně tvořit vlastní vzdělávací programy pro děti a mládež z Česka a Ukrajiny, aby jim pomohli lépe spolu vycházet. Druhý solidární projekt nazvaný *Horizont pro Ukrajinu* realizuje pětičlenná skupina mladých lidí a SVC jim v tom organizačně pomáhá. Zapojují se i místní české maminky. Jejich snahou je přispět k integraci ukrajinských uprchlíků, a to především maminek s dětmi a mladistvých, do života v obci. Během ročního trvání projektu pro ně plánují řadu společenských a vzdělávacích aktivit. Dosud zorganizovali třeba pohádkové odpoledne s venkovními hrami a loutkovým divadlem, zábavnou stezku plnou hádanek, podzimní tvoření a deskohrátky. Dále chystají společná cvičení a pečeni, naučný program o životě na farmě, výlet s poznáváním Ivančic nebo olympiádu všestrannosti.

Na stáž i na vozíčku

Inspirativním příkladem rčení „všechno jde, když se chce“ je Obchodní akademie Olgy Havlové v Janských Lázních, která poskytuje střední vzdělávání žákům s tělesným postižením, autismem, mentálním postižením nebo poruchami učení. Škola se dlouhodobě zaměřuje na prohlubování kvalifikace pedagogů a na zvyšování kvality výuky prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Učitelé jezdí do zahraničí na metodické a jazykové kurzy a zapojují se také do dlouhodobějších projektů, nejnověji například do projektu *In My Own Way*, který je financován Fondy EHP. Společně s norským sociálním podnikem vyvíjejí kurz, který pomůže žákům s mentálním postižením zvýšit jejich nezávislost, a usnadní tak jejich začlenění do společnosti. Díky programu Erasmus+ škola zařídila zahraniční stáže také pro žáky, kteří v doprovodu asistentů navštívili město Plymouth. Při tvorbě fiktivních firem si procvičili angličtinu i odborné dovednosti.

Škola pomáhá žákům najít vlastní cestu k nezávislosti a začlenění do společnosti

SrdceDen pro začlenění znevýhodněných

Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci získala v roce 2021 grant z programu Vzdělávání Fondů EHP a rozjela úspěšnou spolupráci s partnery v Norsku, konkrétně se střední školou Lørenskog a základní školou Sofienberg. Obě školy mají bohaté zkušenosti s výukou znevýhodněných skupin žáků a s jejich integrací do společnosti. A právě tímto tématem se zabývá společný česko-norský projekt SrdceDen. Na jeho realizaci se podílí také nezisková organizace Sdružení D, která se dlouhodobě věnuje neformálnímu vzdělávání pedagogů a žáků.

Cílem projektu SrdceDen je poskytnout praktickou podporu pedagogům základních škol při začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zejména těm z odlišného kulturního prostředí). Zapojeným školám nabídne teoretické semináře vedené zástupci norských škol, kteří se podělí o svoje zkušenosti a osvědčené postupy s integrací odlišných kulturních skupin žáků do výuky. Sdružení D pro pedagogy připraví interaktivní workshopy zaměřené na inkluzi znevýhod-

něných skupin žáků do kolektivu a součástí projektu bude také dlouhodobý monitoring zapojených škol a související podpora psychologa nebo speciálního pedagoga. Vyvrcholením nabytých znalostí bude realizace série neformálních jednodenních setkání, SrdceDnů, během kterých bude mít pedagog a několik žáků možnost strávit den s rodinou znevýhodněného dítěte. Tyto speciálně připravené SrdceDny umožní všem naučit se spolu lépe komunikovat a pochopit odlišnosti jiných lidí.

Projekt poběží do července 2023. Do vzdělávacích aktivit se zapojilo celkem 24 tříd z 12 základních škol Olomouckého kraje a zúčastní se jich 24 pedagogů a zhruba 500 žáků. Partnerské organizace připraví pro každou třídu jeden SrdceDen, dále pak tři teoretické semináře (vždy jeden společný pro čtyři školy) a 12 praktických workshopů (pro každou školu jeden). Výstupem těchto aktivit bude metodika dobré praxe, včetně individuálních doporučení pro každou ze zapojených škol, a závěrečná konference. Součástí projektu jsou také dvě studijní návštěvy zástupců Cyrlometodějské teologické fakulty u norských partnerů, kteří následně zavítají do Olomouce.

Program Vzdělávání Fondů EHP podporuje spolupráci České republiky s Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem. Financuje projekty zaměřené na spolupráci škol a dalších vzdělávacích institucí, které vedou k modernizaci a inovaci výuky. Umožňuje také studijní a výukové pobyty nebo odborné stáže. Česká republika získala na realizaci těchto projektů téměř sedm milionů eur. Doposud bylo podpořeno 107 žádostí.

Chcete s námi měnit svět k lepšímu?

Text: Lucie Rychlá

Program Erasmus+ a Evropský sbor solidarity nabízejí v novém rozpočtovém období (2021–2027) ještě větší podporu pro začleňování účastníků s omezenými příležitostmi do mezinárodních aktivit.

Organizátoři projektů mohou požádat o dodatečné financování speciálních potřeb účastníků včetně proplacení nákladů pro doprovodnou osobu. V programu mají nárok na jednotkový příspěvek 100 eur. Pokud by jim nestačil, mohou požádat národní agenturu (v Česku je to Dům zahraniční spolupráce) o proplacení tzv. mimořádných nákladů, a to až do výše 100 procent reálných nákladů. Kromě toho mohou organizátoři projektů zajistit znevýhodněným účastníkům mentora a online jazykové vzdělávání (případně jinou vhodnější formu). Mohou si také nechat proplatit přípravnou návštěvu a pobyt

účastníků se specifickými potřebami tak lépe naplánovat. V odůvodněných případech s nimi mohou na tuto návštěvu jet i samotní účastníci.

Nové aktivity pro účastníky

Osoby s omezenými příležitostmi se mohou do mezinárodních aktivit zapojovat na kratší dobu nebo na místní úrovni. Mohou si tak tuto zkušenost nejprve vyzkoušet ve známém prostředí, zvýšit si sebevědomí a pak třeba vyjet za hranice na několik měsíců. Další příležitosti jsou tematicky zaměřené mezikulturní virtuální výměny nebo iniciativa DiscoverEU – jízda k začlenění, která znevýhodněným mla-

dým lidem umožňuje procestovat Evropu s doprovodnou osobou. Vysokoškolští studenti a akademici mohou využít tzv. kombinovaný intenzivní program, který spojuje krátký fyzický výjezd s online výukou. Organizace zaměřené na vzdělávání dospělých mohou nově realizovat zahraniční výjezdy nejen pro své zaměstnance, ale také pro svoje klienty – konkrétně dospělé osoby s nízkou úrovní dosaženého vzdělání nebo s nízkými kognitivními či digitálními dovednostmi. Zařadit pro ně mohou jak individuální, tak skupinové pobyty v délce od dvou do třiceti dnů zaměřené na rozvoj klíčových kompetencí.

Solidarita se nosí

V programu Evropský sbor solidarity je budování inkluzivnější společnosti v podstatě jeho hlavním cílem. Mladým lidem dává příležitost poskytnout pomoc potřebným, podílet se na řešení společenských problémů a přitom získat nové dovednosti a pracovní zkušenosti. Finančně podporuje realizaci solidárních a dobrovolnických projektů. Zatímco do dobrovolnických aktivit se zájemci zapojují prostřednictvím organizací, které tyto projekty připravují, do solidárních projektů se mohou mladí lidé pustit sami, respektive v malých (alespoň pětičlenných) skupinách. Na pomoc dostanou kouče a další podporu.

Inkluze jako téma

Při posuzování grantových žádostí v programech Erasmus+ a Evropský sbor solidarity zohledňují národní agentury, zda se žadatelé zaměřují alespoň na jednu ze čtyř horizontálních priorit: 1) inkluze a rozmanitost, 2) digitální transformace, 3) životní prostředí a boj proti změně klimatu, 4) zapojení do demokratického života a občanská angažovanost. Větší šanci na získání grantu mají například organizace, které se ve svém projektu aktivně zabývají začleňováním a plánují zapojit také účastníky s omezenými příležitostmi nebo chtějí navázat spolupráci s méně zkušenými a místními organizacemi. Příklady úspěšných projektů zaměřených na téma inkluze najdete třeba v publikaci Ceny DZS, která je volně ke stažení na webové stránce dzs.cz/publikace.

Krátkodobé projekty mobility

Organizacím, které mají **malé nebo žádné zkušenosti** s mezinárodní spoluprací a chtějí si program Erasmus+ nejprve vyzkoušet nebo nemají zájem o pravidelnou realizaci zahraničních výjezdů, doporučujeme začít s krátkodobými projekty mobility. Tyto projekty trvají 6–18 měsíců a může se do nich zapojit maximálně 30 účastníků. Organizace může realizovat pouze tři takové projekty v období pěti let. V každém sektoru vzdělávání jsou **podporované různé aktivity**. Program Erasmus+ přispívá na pobytové a cestovní náklady (včetně příplatku za ekologičtější volbu dopravy), na organizaci výjezdů včetně přípravné návštěvy, na podporu účastníků s omezenými příležitostmi, na kurzovné nebo mentora a další mimořádné výdaje. Méně zkušené organizace se mohou také **připojit k akreditovanému konsorciu**, a nemusejí tak žádat ani o krátkodobý projekt. V tomto případě organizace realizují vzdělávací aktivity na základě společného Plánu Erasmus. Vede je akreditovaný koordinátor konsorcia, který je také žadatelem grantu.

Partnerství malého rozsahu

Cílem tohoto partnerství je umožnit organizacím **rozvoj a posílení mezinárodní spolupráce**, sdílet a porovnávat myšlenky, nápady a metody. Vzhledem k nižšímu grantu, kratší době trvání projektu a jednodušším administrativním požadavkům je tento typ partnerství vhodný pro **organizace s menší kapacitou nebo nováčky** v programu Erasmus+. Projekty trvají 6–24 měsíců a partnerství musí být složeno nejméně ze dvou organizací ze dvou různých programových zemí. Žadatelé mohou získat jednorázový **grant ve výši 30 000 nebo 60 000 eur** podle rozsahu nákladů na plánované aktivity. Za administraci a finanční řízení projektu je zodpovědná koordinující organizace. Partnerství malého rozsahu jsou určena pro všechny sektory vzdělávání s výjimkou vysokoškolského. Vhodné **projektové partnery** je možné hledat na online platformách eTwinning, School Education Gateway, EPAL, SALTO, Eurodesk nebo na mezinárodních kontaktních seminářích. Inspirovat se můžete také na Platformě pro šíření výsledků programu Erasmus+.

Příležitosti pro zkušenější

Organizace, které chtějí **pravidelně realizovat zahraniční výjezdy**, mohou požádat o **akreditaci Erasmus**. Akreditace vyžaduje důraz na strategický přístup a rozvoj kvality organizací, nabízí ale jednodušší přístup a stabilitu financování po celou dobu trvání programu, tedy až do roku 2027. Akreditované organizace pak mohou každý rok žádat o finance zjednodušenou formou. V rámci projektů spolupráce se mohou zkušenější organizace pustit do **kooperativních partnerství**. U nich se očekává, že organizace budou **vytvářet inovativní metody** a usilovat o šíření a další využívání hlavních výstupů. Tyto projekty trvají jeden až tři roky a partnerství musí být složeno z nejméně tří organizací ze tří různých programových zemí. Žadatelé mohou získat jednorázový grant ve výši 120 000, 250 000 nebo 400 000 eur podle rozsahu naplánovaných aktivit. Další příležitosti k rozvoji mezinárodní spolupráce nabízejí tzv. **centralizované aktivity**, které spravuje Evropská výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu v Bruselu.

Úspěch spočívá v rovnováze mezi řádem a improvizací

Text: Lucie Rychlá

Ostravská univerzita se už přes třicet let věnuje nejen vzdělávání mladých generací, ale také celoživotnímu vzdělávání seniorů. Na Přírodovědecké fakultě navíc funguje virtuální univerzita třetího věku. Jejím garantem je **Zdenka Telnarová**, která se také aktivně zapojuje do projektů mezinárodní spolupráce v programu Erasmus+. V jednom z nich se zaměřila na inkluzivní vzdělávání seniorů s využitím moderních technologií a mezigeneračního dialogu.

Váš projekt se zaměřil na zkvalitňování nabídky celoživotního vzdělávání seniorů v rámci univerzit třetího věku. Mají čeští senioři zájem o další vzdělávání?

Senioři mají o vzdělávací aktivity enormní zájem. Na Ostravské univerzitě provozujeme univerzitu třetího věku (U3V) už od jejího založení v roce 1991 a na Přírodovědecké fakultě jsme založili takzvanou virtuální U3V, která je zaměřená na praktické využívání informačních technologií s multidisciplinární nabídkou vzdělávacích programů a je o ní velký zájem. Výuka probíhá prezenčně i online. Senioři mají velký zájem o historická, umělecká a přírodovědná témata, ale chtějí se také naučit používat SMART technologie.

Proč jste se do realizace projektu pustili?

Naší hlavní motivací bylo vytvořit inkluzivní vzdělávací prostředí pro seniory a podpořit je k ještě většímu zájmu o SMART technologie. Dále jsme chtěli seniory povzbudit, aby se na tvorbě vzdělávacích aktivit sami podíleli. A v neposlední řadě jsme chtěli navázat na úspěšnou mezinárodní spolupráci z předchozích let.

Základem vašich aktivit byla srovnávací analýza vzdělávání seniorů v Česku, Itálii a Portugalsku. Jaké největší rozdíly, a naopak podobnosti jste odhalili?

Společné máme to, že senioři ve všech partnerských zemích mají velký zájem se-

tkávat se, vzdělávat se a společně něco vytvářet. Vzdělávací aktivity chápou jako příležitost obohatit svůj život, držet se ve formě a patřit do komunity lidí se společnými zájmy. Lišíme se v preferencích co do forem vzdělávání a vzdělávacích témat. Zatímco čeští senioři se chtějí především něco nového dovědět, připomenout si zapomenuté a velmi oceňují erudici a retorické schopnosti lektora, senioři z Itálie a Portugalska jsou více kreativní. Lektor je pro ně spíš mentorem nebo mediátorem diskuse a inspiruje je k vlastní tvůrčí činnosti. To se odráží i ve vztahu k SMART technologiím. Portugalští i italští senioři je využívají hlavně k podpoře kreativních činností. U nás tomu tak zatím není.

Vaším cílem bylo vytvořit vzdělávací kurzy pro seniory s využitím informačních technologií. Do jejich přípravy jste zapojili samotné seniory. Jak se vám spolupráce s nimi osvědčila?

Bylo to hodně náročné. Museli jsme zvolit úplně jiný přístup ke vzdělávacím

aktivitám a neustále seniory motivovat a sdílet s nimi praktické příklady dobré praxe. Senioři si sami vybrali, čemu se chtějí věnovat. Pak jsme pro ně zařídili přednášky vedené odborníky a zapojili studenty historie, kteří se snažili seniorům osvěžit vzpomínky na 20. století. Následně jsme seniory proškoli v tvorbě eLearningových kurzů, a to jak v metodice, tak v technických dovednostech. Na setkání v Portugalsku jsme si pak hotové kurzy ze všech zemí představili.

Jak se senioři s online výukou popasovali?

Asi nejlépe si vedli italští senioři, protože místní partnerská organizace je už velmi dlouho vzdělává v používání SMART technologií. Češi měli taky docela slušné základy, protože většina z nich je zvyklá studovat hybridně, tedy prezenčně i online. Nicméně s vlastní tvorbou kurzů neměli žádné zkušenosti. Pravděpodobně největší zátěž to byla pro portugalské seniory, kteří s využíváním SMART technologií měli velmi malé zkušenosti. Nicméně je to motivovalo natolik, že v našem současném projektu si s technologiemi už mnohem více rozumějí.

Důležitou součástí projektu byl mezigenerační dialog. Zmínila jste, že seniorům pomáhali studenti. Jak to probíhalo?

Studenti historie vedli se seniory rozhovory, aby doplnili obecně uznávaná historická fakta o vlastní vzpomínky seniorů. Tento individuální přístup jim dal šanci dopátrat se spousty zajímavostí, mnohdy osobního charakteru, o které se byli senioři ochotni podělit. Studenti informatiky pak pomáhali seniorům s vyhledáváním relevantních zdrojů na internetu, s tvorbou výukových materiálů v různých formátech a s přípravou eLearningových kurzů.

Jakým tématům se kurzy věnují a je možné se na ně přihlásit?

Kurzy se zaměřují například na organické farmaření, proměny údolí Burňa ve Slezské Ostravě, na tvorbu rodokmenů nebo vývoj architektury ve 20. století a další. Dostupné jsou na stránce isev.osu.cz.

Veškeré poznatky stále využíváme

Co považujete za největší přínos projektu pro Ostravskou univerzitu?

Výrazně jsme se posunuli v práci se seniory v rámci U3V. Veškeré poznatky a výstupy stále využíváme a na projekt navazujeme v dalším vzdělávání seniorů.

Co jste se díky projektu naučila vy jako jeho koordinátorka?

Především trpělivosti. Navázala jsem také velmi přínosnou spolupráci s portugalskými partnery, se kterými nyní pokračujeme v projektu ASEB. Uvědomila jsem si, že úspěch spočívá v nastavení rovnováhy mezi řádem a improvizací, mezi znalostmi či dovednostmi na jedné straně a kreativitou na straně druhé, mezi ambicemi a reálnými možnostmi.

Realizujete nebo plánujete nějaký další Erasmus+ projekt?

Řeším teď projekt *Active Seniors Education without Barriers* (ASEB), který mně a doufám, že i ostatním zapojeným, přináší velkou radost. Vycházíme právě z těch podobností a odlišností ve vzdělávání seniorů, které jsem zmiňovala. Věnujeme se kulturnímu dědictví se zaměřením na hudbu v partnerských zemích, což je kromě nás ještě Slovensko a Portugalsko. Každá země vytvořila eLearningový kurz o kulturním dědictví. Kurzy jsme přeložili do jazyků partnerských zemí a zhruba 200 seniorů k nim má přístup. Můžou si v nich ověřit svoje znalosti nebo navázat komunikaci. Podporujeme tak nejen sdílení kulturních hodnot, ale také systematicky seniory motivujeme k používání SMART technologií. V každé zemi jsme navíc se seniory založili pěvecké sbory, které secvičily mezinárodní repertoár národních a tradičních písní. Letos v září se všechny sbory setkaly v Hradci Králové a zazpívaly na společném koncertu. V prosinci plánujeme ještě koncert v Ostravě, tentokrát ale bohužel bez účasti Portugalců. Vydali jsme také zpěvník, který je volně dostupný na stránce projekty.osu.cz/aseb.

Zdenka Telnarová

Získala doktorát v oboru manažerská informatika. Svou kariéru spojila s Ostravskou univerzitou, kde pracuje na Přírodovědecké fakultě. Působí tam mimo jiné jako garantka celoživotního vzdělávání seniorů a koordinátorka pomoci studentům se specifickými potřebami. Už řadu let se angažuje v projektech mezinárodní spolupráce. V roce 2020 dokončila projekt *Inclusive Senior Education through Virtual U3A*, který byl nominován na Cenu DZS v kategorii inkluze a diverzita. V současnosti řeší dva Erasmus+ projekty zaměřené na rozvoj digitálních a kreativních dovedností seniorů.

Vždycky se najde řešení

Text: Lukáš Borovička a kolektiv

Zjistěte, jak se mohou osoby s omezenými příležitostmi zapojit do mezinárodních vzdělávacích projektů v programech Erasmus+ a Evropský sbor solidarity. Na ilustračních příkladech představujeme možnosti řešení různých problémových situací. Více podobných příběhů najdete v **publikaci Zahraniční zkušenost pro každého**, která je volně ke stažení na webové stránce dzs.cz/publikace.

Evropský sbor solidarity:
Dobrovolnictví

 Bariéra: ekonomické problémy

Julia z Itálie by se ráda zapojila do projektu jako dobrovolnice. Pochází z šesti sourozenců a její rodina řeší finanční problémy. Aby mohla strávit zimu na projektu v Krkonoších, potřebuje zimní oblečení a boty, které nevlastní. V programu Evropský sbor solidarity může organizace požádat o mimořádné náklady na nákup zimního vybavení, a Julii tak umožní do projektu se zapojit. V případě, že si organizace nepožádala o mimořádné náklady už při podávání projektové žádosti, může požádat konzultanty DZS o dodatek k převodu z jednotkových nákladů na inkluzi. Od nového programového období 2021–2027 mohou organizace využít zbývající nevyčerpané grantové prostředky na pořízení spotřebního zboží formou převodu do mimořádných nákladů nebo požádat DZS o další prostředky na tyto účely (do 12 měsíců od zahájení projektu). Náklady musejí být efektivní a hospodárné.

Erasmus+ mládež:
Výměna mládeže

 Bariéra: zdravotní znevýhodnění

Eliška by se ráda zúčastnila výměny mládeže ve Francii. Zajímá ji téma výměny a taky se dobře domluví francouzsky. V účasti jí brání jedině: má chronický zánět tlustého střeva a její stav vyžaduje určitý hygienický standard a možnost soukromí. Potřebuje mít jistotu, že bude ubytovaná v jednolůžkovém pokoji s vlastním sociálním zařízením. Pořadatelská organizace tedy na žádost české partnerské organizace zajistí pro Elišku pokoj v potřebném standardu. Tento pokoj je dvakrát dražší než pokoje, kde budou ubytováni ostatní účastníci. Organizace může z rozpočtu využít jednorázový příspěvek 100 eur. Pokud by to nestačilo, může požádat ještě o podporu skutečných nákladů inkluze, které je nutné v závěrečné zprávě doložit účetními doklady. Příspěvek na jednotkové náklady inkluze se účetně nedokládá, nicméně příjemci grantu musejí doložit, že Eliška skutečně znevýhodněná je. Může předložit například lékařský posudek (poplatek za něj může uhradit buď sama, nebo jí na něj přispějí příjemci grantu nebo partnerská organizace).

Erasmus+ školní vzdělávání:
Skupinový výjezd

 Bariéra: kulturní odlišnost

Aneta chodí do 7. třídy a už od začátku roku je zapojená do mezinárodního projektu, který organizuje její škola. V rámci něj je v plánu i fyzické setkání, přičemž první výjezd by byl na francouzskou školu a trval by 12 dní. Aneta by se ráda na pobyt ve Francii přihlásila, ale má obavy. Z loňského lyžařského výjezdu má totiž špatné zkušenosti s personálem chaty, kde byla ubytována. Setkala se s odtažitým a nepřímým chováním kvůli svému romskému původu. Anetě doporučujeme se s těmito obavami svěřit organizátorce projektu na její škole. Před výjezdem je totiž možné zorganizovat přípravnou návštěvu, na kterou může vyjet paní učitelka, a pokud má Aneta zájem, tak i ona. V rámci této návštěvy se můžou setkat s hostitelskou rodinou, která by Anetě během pobytu poskytla ubytování, a ujistit se, že nemá problém ji na dva týdny přijmout do svého domova. Přípravných návštěv před samotným výjezdem se obvykle účastní pouze zaměstnanci organizace (v tomto případě učitelka základní školy), ale v dostatečně odůvodněných případech se mohou zapojit i konkrétní účastníci. Během návštěvy mohou zjistit možnosti ubytování, stravování a předem domluvit případné změny, aby se během pobytu cítili bezpečně a pohodlně.

Erasmus+ Vysokoškolské studium:
Kombinovaná intenzivní mobilita

 Bariéra: studium souběžně se zaměstnáním

Josef studuje technickou vysokou školu a zároveň pracuje v Praze v soukromé IT společnosti. Nechtěl by o svoji práci přijít, ale rád by vyjel na Erasmus a vyzkoušel si studium na zahraniční univerzitě. Vyjet minimálně na dva měsíce by pro něj ale znamenalo ztrátu zaměstnání. Řešení přinesla novinka v programu, tzv. kombinovaná intenzivní mobilita. Josef tak vycestoval na 14 dní na univerzitu do Berlína, kde se přidal mezi tamní studenty, a zbylou část výuky absolvoval online z České republiky. Získal standardní příspěvek podle počtu dní strávených v zahraničí, ale na online aktivity už finanční podporu nedostal. Studentům, kteří nemohou z různých důvodů vycestovat na delší dobu, nabízejí kombinované intenzivní mobility možnost vyjet do zahraničí alespoň na kratší období a zbytek aktivity absolvují online.

Erasmus+ vzdělávání dospělých:
Výjezdy dospělých s omezenými příležitostmi

 Bariéra: nízký stupeň dosaženého vzdělání

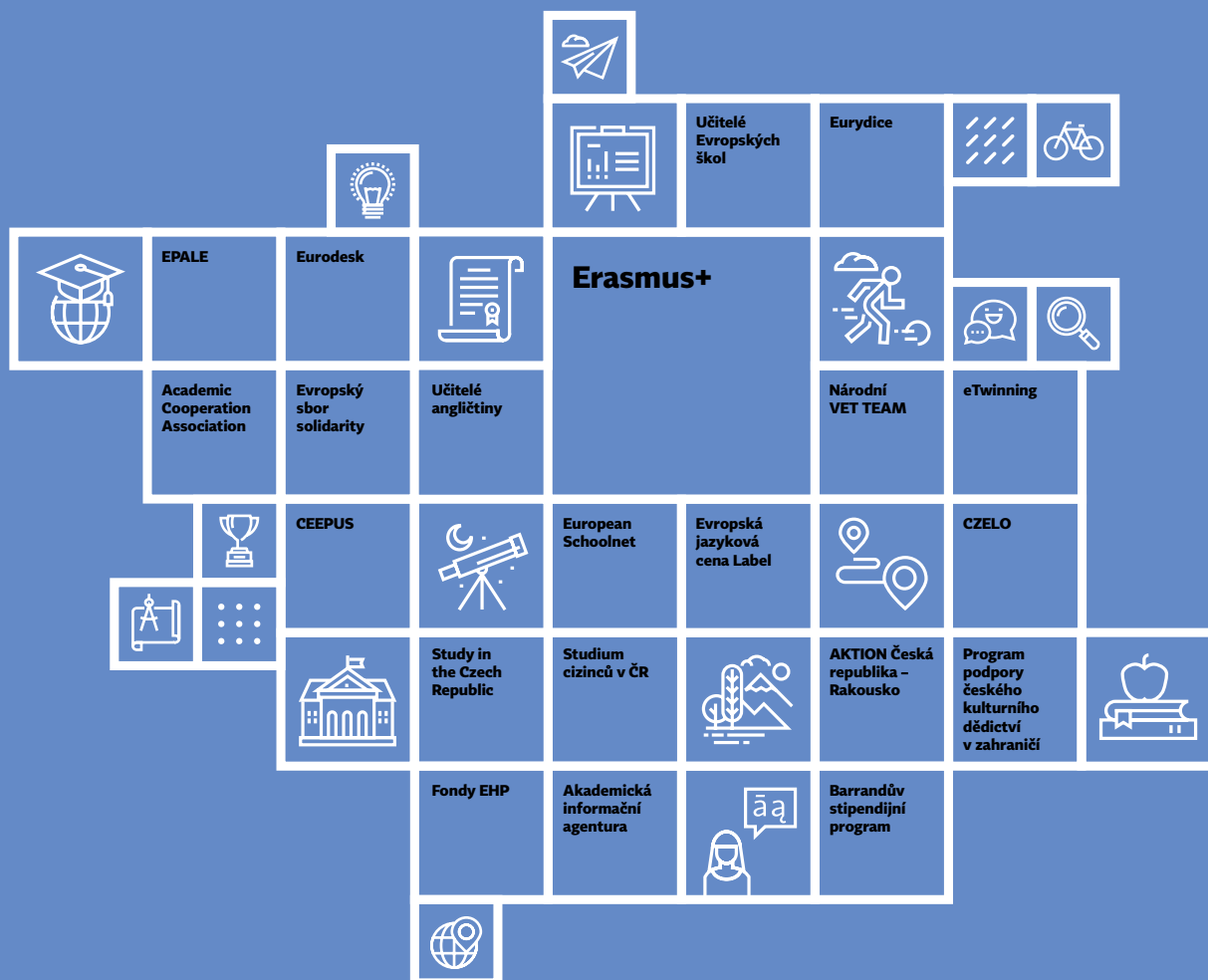
Martin nedokončil středoškolské vzdělání a protloukal se všelijak. Bez dokončeného vzdělání pro něj bylo obtížné sehnat kvalifikovanou práci. Naštěstí narazil na organizaci, která pomáhá dospělým s předčasně ukončenou školní docházkou. Díky ní se Martinovi podařilo vyjet do zahraničí na měsíční kurz, kde získal mezinárodní zkušenost v oblasti IT. Po návratu si dodělal maturitní zkoušku a nyní poskytuje IT podporu v moderní organizaci. Během zahraniční stáže mu byly uhrazeny náklady na cestu, pobyt a kurzovné. Organizace mohla navíc požádat o příspěvek na proplacení dodatečných nákladů spojených s účastí osob se specifickými potřebami. V případě, že by organizace tyto mimořádné náklady v projektové žádosti dopředu neuvedla, má možnost požádat konzultanta DZS o převod jednotkových nákladů na inkluzi do mimořádných nákladů.

Erasmus+ odborné vzdělávání:
Odborná stáž

 Bariéra: riziko předčasného odchodu ze vzdělávání

Petr studuje v prvním ročníku středního odborného učiliště, ale už se nemůže dočkat, až nastoupí naplno do práce. Namísto výuky si občas chodíva přivydělat na brigády, což se však odráží na velkém počtu jeho neomluvených absencí a horším prospěchu ve škole. Škola by ráda začlenila do zahraničních stáží i žáka, jako je Petr. Pedagogové si však nejsou jisti, zda by měl dostatečnou motivaci stáž absolvovat. Z nákladů na podporu inkluze, o které si pro projekt Erasmus+ škola požádala, je hrazeno i externí kariérní poradenství. Mentor pomůže Petra motivovat k absolvování zahraniční stáže a vysvětlí mu její přínos při hledání zaměstnání. Dále pomůže Petrovi a případně i dalším žákům přizpůsobit průběh stáže jejich potřebám a připraví je na výjezd.

Facebook

facebook.com/dumzahrancnispoluprace
facebook.com/erasmusplusCR
facebook.com/mladezvakci
facebook.com/czelobrussels

Instagram

instagram.com/dzs_cz

Twitter

twitter.com/dzs_cz
twitter.com/CZELO_Brussels

LinkedIn

linkedin.com/company/dzs_cz

YouTube

bit.ly/DZStube

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1

☎ +420 221 850 100

@ info@dzs.cz

dzs.cz

Česká styčná kancelář pro vzdělávání a výzkum (CZELO)

@ czelo@dzs.cz

dzs.cz/czelo

Vytištěno na recyklovaném papíře s certifikací FSC®

